

Acceptance for mailing at special rate of postage provided for in section 1103, Act of Oct. 3, 1917, authorized on June 14, 1918.

ALI PRIDE DO STAVKE MORNARJEV NA PACIFIKU.

POGODBA POTRJEŽ Z DNEM TRIDESTEGA APRILA.

Deset let se ni opaziti znamenj, da se pogodba ponovi.

Washington, D. C. — Če se so di po besedah parobrodskih interesov na zapadni obali, tedaj bo pogodba med mornarji in parobrodskimi družbami težko ponovljena do 30. aprila, ko poteče sedanja pogodba. Mornarji so prvo pogodbo napravili v letu 1907, ki je pa bila dvakrat prelojena, od strani parobrodskih lastnikov. Vselej so pa bili parobrodni interesi primorani, da se podpisali pogodbo, čeprav zelo neradi.

Mornarske kategorije so vse organizirane. V organizaciji so mornarji, kuharji, strežarji, kurjači, strojniki, kapitani, krmarji in pilotje.

Zdi se, da tudi Standard Oil kompanija in druge oljne družbe ne nameravajo obnoviti pogodbe po tridesetem aprilu.

Če se plovidbeni odbor in trgovski departament ne potrudita, da se podpisne nova pogodba, tedaj pride skoraj zanesljivo do mornarske stavke na prvem maja. K "Društvi lastnikov lastnikov" spadajo ljudje, ki lastujejo ladje, namenjene svetovni plovidbi in trgovini. Velike kompanije, ki lastujejo oceanске parnike, so prvo organizirane in imajo že zdaj zaposlene kulije, kar je direktno v protislovju z mornarskim zakonom, ki prepoveduje nameščenje mornarjev na krovu, kateri ne razumejo jezika, v katerem odlični delajo stvari.

Ako pride do stavke na zapadni obali, tedaj se lahko štrajk razširi na vzhodno obal, kajti parobrodni interesi na vzhodu so ravno tako proti delavski organizaciji kot na zapadu.

Zanimiv je fakt, da parobrodni interesi stojijo zaradi japonske konkurence. Če pride do štrajka, bodo skoraj zanesljivo prevladali tovarno blago japonski parniki. Japonski parobrodni interesi pa niso nič boljši od ameriških. Na japonskih parnikih odpuščajo japonske mornarje in jih nadomeščajo s Korejci in Kitajci. Japonski mornarji so organizirani in zaradi tega ne marajo zanje japonski parobrodni interesi. Korejci in kitajski kuliji pa delajo po nizki ceni. Za te kitajke in korejce kulije imajo posebne tolmache na parnikih, da razumejo povelja častnikov. Tudi to je v protislovju z mornarskim zakonom. Razmere na japonskih parnikih govore dovolj jasno, da so interesi delavskih in korejskih delavcev enaki in da povsod izkoriščajo delavce. Na japonskih parnikih so zaposleni kitajski in korejski kuliji, ker so ceneji, kot japonski organizirani mornarji. In te kulije najdemo tudi na ameriških parnikih in ladjah.

RUDARJI V KANZASU NA DELU ZA DNEVNO OSVOBODITEV.

Pittsburgh, Kans. — Aleksander Howat, predsednik 14. okruga rudarske organizacije U. M. W. of A., je izdal okrožnico na vse lokalne organizacije, v kateri priporoča, da vsaka lokalna organizacija takoj izda resolucijo in jo odpošlje predsedniku Hardingu. V resoluciji se naj naglasi, da se Deba pardonira brez omejitev, da tako pokaže, da je pravica za vse enaka in da se ne odira na politično prepričanje. Poleg priporočila, da se v resoluciji izrečejo za pomilostitve vseh političnih kaznivencev.

Francija postavila Vrangla na cesto.

Pariz, 1. apr. — Francoska vlada je prenehala zalagati z živili in drugimi potrebščinami Vranglova čete in druge begunce s Krims v Carigradu.

AMERIŠKA KOMISIJA ZA IRSKE RAZMERJE OBDOJA ANGLIJO.

Washington, D. C. — Ameriška komisija za razmere na Irskem, obstoječa iz sto članov, ki je več mesecev vodila preiskavo o položaju na Irskem in zaglajala veliko število prič, je v četrtek objavila svoje poročilo. Komisija ostro obsoja Anglijo in jo obtožuje, da je prelomila vse zakone in moralne dostojnosti s svojim terorjem na Irskem. Britska vlada je obtožena v poročilu umorov nedolžnih ljudi, požigov in drugih zločinov, kljub temu pa — se glasi poročilo — ni britska vlada dosegla svojega namena.

TEPENA GRŠKA ARMADA NA BEGU.

2000 Grkov je padlo na bojišču, na katerem so doživeli že drugi poraz.

TURŠKI NACIONALISTI PODE GRKE.

Carigrad, 1. apr. — Eskiher je nesrečen kraj za Grke. Zadnja ofenziva v minuli jeseni grške armade je bila ustavljena v tem mestu in morali so bežati nazaj do Bruse, in zdaj so doživeli enako katastrofo.

Poveljstvo turških nacionalistov poroča, da je bitka pri Eskiherju, ki je trajala od 28. marca, končala s popolnim porazom Grkov, ki so zdaj na divjem begu nazaj odkoder so prišli.

Mustafa Kemal paša se je topot poslužil iste taktike kakor zdaj: umikal je svoje čete pred prodirajočimi Grki toliko časa, dokler ni prišel na teren, ki si ga je izbral za bitko. Glavna turška armada sploh ni bila v boju in Turki so med umikanjem vzeli s seboj ves material, a kolikor ga niso mogli vzeti, so uničili. Grki se medtem vedno bolj oddaljevali od njihovih oporišč, transport je bil vedno slabši in ko so dospeli do Eskiherja, so bili izčrpani in brez rezerv, dočim so turški nacionalisti imeli štiri divizije za napad in veliko rezervno vojsko.

Grške čete so se kmalu umaknile iz bitke in med Grki je nastala panika. Turki zdaj pode Grke nazaj proti morju. Več ko dvatisoč Grkov je obležalo mrtvih pred Eskiherjem.

WESTERN ELECTRIC KOMPANIJA JE ZNIZALA MEZDO.

Chicago, Ill. — Western Electric kompanija se tudi vrača v normalne čase po prvih privatnih podjetniških principih. Pričela je zniževati mezdo in sicer na tak način, da bodo nekateri prav dobro občutili znižanje mezde.

Delavci pri tem podjetju niso organizirani. V vojnem času so bili skoraj vsaki dan delavski govorniki pred tovarno, v kateri delo do pet in dvajset tisoč delavcev. Priporočali so jim, da naj se organizirajo, če ne, jim bodo po vojni uprili predvojni življenjske razmere. Delavci so vsaki poslušali govornike, toda besede govornikov se jih niso prijele. Zdaj se je zgodilo, kar so delavski govorniki pripovedovali, da se zgodi, ako se ne organizirajo.

STAVKA V DVH MALIH KLAVNICAH.

Chicago, Ill. — Klavniški delavci so zastavkali pri dvh malih kompanijah, ki nista hoteli priznati Atschulerjeve pogodbe. Štrajk je proglašen pri Independent Packing kompaniji in Williams Davis kompaniji. Vseh klavniških delavcev je na stavki enajst sto. Pri prvi kompaniji stavka osem sto delavcev, pri drugi pa tri sto.

Stavka se ne bo razširila na druge klavnice, ker so kompanije pristale na pov washingtonski sporazum.

PAMETNA AKCIJA POLICIJSKEGA NAČELNIKA.

PRIVATNI DETEKTIVI SO SE MORALI VERNITI TJE, OD KJER SO PRIŠLI.

Pa tudi importirani stavkokaši so ostali malo časa v mestu.

Peabody, Mass. — Tukajšnji policijski načelnik John Wade je pokazal dobro zobe mesarskim interesom. National Calfskin kompanija je importirala divjanost privatnih Wattsovih detektivov, da po svoje skrbje za vzdrževanje reda, miru in zakona, ker je bilo pri omenjeni kompaniji pet sto delavcev na stavki. Policijski načelnik Wade je naravnost odklonil da zapriše kot deputije importirane detektive.

"Jaz se nisem postavil na stran unije v tem vprašanju," je rekel policijski načelnik. "Ampak mi ne potrebujemo bostonskih detektivov, da vzdržujejo tukaj red in mir. Moja policijska sila zadostuje. Dozdej se ni bilo nemirov in jih tudi ne bo."

Wattsovi detektivi so seveda prišli težko oboroženi, kakor da grdo lovit največje razbojnika. Po tej izjavi policijskega načelnika so se morali vrniti v Boston, stavka se je pa mirno nadaljevala četrti teden. Štrajk je odredila organizacija usnjarskih delavcev, ker je kompanija namenila, da zniža mezdo za trideset odstotkov. Večkrat so ravnatelji kompanije izjavili, da ne priznajo kolektivnega pogajanja o spornih vprašanjih in da ne bodo priznali organizacije za nobeno ceno.

Kompanijo je pa zadela še ena nesreča.

Is Philadelphia je importirala trideset stavkokašev. Ostali so prav malo časa v tovarni. Detalji o vzrokih za povratek stavkokašev niso popolnoma znani. Izvedlo se je le toliko, da so te delavce nabrali v Philadelphiji, katerim pa niso povedali, da jih hočejo izrabiti kot stavkokaše. Ko so delavci izvedeli, v kakšen namen jih izrabljajo, je nastal vpor. Prišlo je do rabuke in poškodovane je bilo tudi nekaj kompanijske lastnine. Vodstvo tovarne je na to hitro poslalo delavce zopet v Philadelphijo. Zdaj je zopet stavka popolna in kompanija lahko čaka in čaka, da prične z obratovanjem tovarne. Dokler ne izravna spora s svojimi delavci, se ne bo sukal koleje v tovarni, čeprav so ravnatelji izjavili, da nočejo nič slišati o kolektivnem pogajanju in o priznanju organizacije.

PRIVATNI DENARNI INTERESI SO NA DELU.

Devil's Lake, N. D. — Nobena ga governerja ne sovrajajo bančni izpovedi tako silno kot governerja Severne Dakote. Najeli so četo podreptnikov, da so hodili okoli po državi, da so prejeti za dostojno število podpisov za odpoklice governerja Lynn J. Frazierja in še dveh drugih državnih uradnikov, ki tvorijo skupaj industrijsko komisijo. Ta udarec privatnih denarnih interesov ni toliko namenjen tem treim osebam, ampak zadeti hočejo Banko Severne Dakote. Odpoklicne volitve se vrše v novembru. Če bodo farmarji pametni in razumni, bodo dali na volilni dan moralno zauskeo privatnim denarnim interesom, da bodo dolgo časa pomnili nanjo.

IZ SVETA "ČUDODELNH" ZDRAVIL.

Chicago, Ill. — Sodnik Landis je obsodil dr. Frank A. Goodmana na \$250 denarne globe zaradi prestopka postave, ki določa, kako morajo biti izdelana čista zdravila in konzervirana jedila. Goodman je postavil na trg neko olje, kateremu je dal ime "Black Diamond" in o katerem je trdil, da odpravi vse človeške bolezni. S tem pa ni bila čudodelna moč olja, če izperemo, kajti zapisano je bilo, da odpravi tudi vse bolezni goveje živine, konj in prašičev.

RUSIJA DOBI VELIKO ZALOGO MLEKA, ČE IZPUŠTI AMERICANE.

Philadelphia, Pa. — Ameriška pomožna administracija je sklenila, da pošlje v Moskvo za stotisoč dolarjev vrednosti mleka in olja za otroške kolonije pod pogojem, ako sovjetska vlada izpusti iz zaporov 28 ameriških političnih jetnikov. Odboru American Friends, ki se nahaja v Moskvi, je naročeno, da se pogaja s sovjetsko vlado glede te ponudbe.

SPLOŠNA STAVKA RUDARJEV NA ANGLEŠKEM.

Vlada je proglašala "stanje nujnosti" kakor v času vojne in pripravlja čete.

SELEKCIJARJI IN TRANSPORTNI DELAVCI SE GIBLJEJO.

London, 7. apr. — Vse delo v premogovniku na Angleškem je prenehalo popolnoma. V nekaterih krajih so celo delavci pri sesalnih pustili delo, medtem ko so drugod — v Yorkshiru, Northumberlandu in na Škotskem — ostali na delu, da voda ne salije rovov.

Kralj George je sredi izdal proklamacije, katero je pripravila vlada in ki se glasi, da na Angleškem obstaja "stanje nujnosti" kakor v času vojne. Na temelju tega razglasa je vlada opravomočena po zakonu iz leta 1920, da vzame pod svojo kontrolo vse naprave za vodo, živila, kurivo, razsvetljavo, železniški promet in druge naprave, ki so ovirane v svojem obratu.

To pomeni, da je vlada vzela rudnike pod svojo oblast in jih bo skakala obratovati pod zaščito vojaških čet. Če sredi so bila poslana povelja gotovim enotam pomorščakov, da se pripravijo na odhod v rudarske okolišve, v katerih "postoji nevarnost". Vlada je tudi pripravila vse potrebno za mobiliziranje "specijalne policije".

Trgovski minister Horne, katerega je stavka prignala iz Francije, kjer je bil po diplomatskih poslih, je sredi konferiral pozno v noč z voditelji rudarjev. Ko je pa videl, da rudarji nočejo odnehati in da je stavka gotova reš, je takoj stopil v telefonsko zvezo z Lloydom Georgem, nakar je sledila proklamacija "nujnostnega stanja".

Odborniki organizacij železničarjev in transportnih delavcev so večeraj zborovali ves dan; seja se danes nadaljuje. Delavska trozveža je prepričana, da je početje premogovnih magnatov prvi korak generalne kapitalistične ofenzive za znižanje mezde, in vsled tega morajo biti delavci solidarni z rudarji, ako nočejo biti vse organizacije premagane vsaka posebej.

Stavko rudarjev je povzročil zaključek premogovnih magnatov, ki danes dobe nazaj svoje rove iz rok vlade, da se odpravi stara mesdna lestvica, katere velja za vse rudarske okolišve v Angliji, in da se odalej uravna mezda po lokalnih razmerah, to je v vsakem kraju drugače. To pomeni, da bo rudarska organizacija razbita, ako rudarji sprejmejo zaključek magnatov. Rudarji pa so šli rajši v boj, kakor da bi sprejeli kaj takega.

Delodolajci, ki so napolnili svoje blagajne z vojnimi profiti, računajo, da so rudarji slabi finančno, ker so v času zadnje stavke precej izpraznili svoj stavkovni sklad, pa mislijo, da jih bo zdaj lahko ugonobiti.

VZEMTE.

Chicago in okolice: V nedejo nestalno, toda gorke. Južni vetrovi. Temperatura v zadnjih 24 urah: najvišja 43, najnižja 35. Sonce izide ob 6:32, zalze ob 7:15.

Tri države mobilizirajo armade.

Jugoslavija, Čehoslovakija in Romunija pripravljene na vojno, ako se Karlu posreči, da dobi ogrske vojske čete na svojo stran. Habsburžan je prišel na Ogrsko s pomočjo francoskih rojalistov in klerikalcev drugih del. Vatikan je vedel za zaroto.

Rim, 1. apr. — Italija se je pridružila "mali ententi" z ultimatom na ogrsko vlado, s katerim grozi, da prime za orožje, če bo treba, da prepreči restavracijo habsburške dinastije. Ogrski poslanik je zagotovil italijanskega zunanjega ministra Sforzata, da Karl zapusti Ogrsko takoj.

Pariz, 1. apr. — Entental poslanski svet je danes poslal noto v Budapešto, svarič ogrsko vlado, da zavrne nasprotujočo povratku Habsburžanov na ogrski prestol. — Francoska vlada je prejela vest, da je čehoslovaki poslanski v Budapešti dostavil ogrski vladi v imenu male entente noto, ki se glasi, da bo Ogrska takoj blokirana in na njenih mejah se prične vojaške demonstracije, ako Karl ne zapusti ogrskega teritorija v najkrajšem času.

Rumunski poslanik je danes izjavil, da je treba vzeti vse vesti o "marširanju Karla na čelu lojalnih čet v Budapešto" s rezervno na znanje.

Havasova agentura poroča na temelju neke brzoglavke iz Budapešte sledeče:

"Admiral Horthy je odstopil svojo oblast Karlu. Več vojaških posadk se je pridruživlo monarhističnim silam. Zamejstvo se poroča, da Karlove čete marširajo v Budapešto. Monarhisti so imeli novoli grofa Andrasya za novim ministrskim predsednikom."

Komunistična "L'Humanite" je obtožila francoske mislije v Budapešti, da je pomagala ogrskim monarhistom, dobiti Karla iz Švice.

"L'Homme Libre" izraža stališ pred učinkom monarhistične zmagae na Nemčijo. List piše: "Ako se Karlu posreči povratek na tron, tedaj se vrnejo tudi Hohenzollerni."

Položaj v centralni in južnovzhodni Evropi se je nenadoma spremenil v zadnjih štiriindvajsetih urah odkar je brzoglav sporočil, da se je bivši cesar Karl vrnil na Ogrsko. Iz plohe brzoglav, ki si deloma nasprotujejo, je težko narediti jasno sliko, ali toliko je gotovo, da je monarhistično gibanje na Ogrskem brez uspeha, a če je, oziroma če bi uspelo, da je vojna z Ogrsko gotova stvar. Verjetno je, da se gotovo število ogrskih čet, ki so pod vodstvom starih, monarhističnih častnikov in generalov, navdušeno za Karla, ampak ravno tako je verjetno, da Čehoslovakija, Jugoslavija in Romunija mobilizirajo armade in da udarijo po Madžarih, ako se monarhistom posreči, posaditi Habsburžana na prestol v Budapešti.

Kako resen je položaj, je razvidno iz sledečih brzoglavk:

Dunaj, 1. apr. — Ogrski poslanik je obvestil avstrijsko vlado, da se bivši cesar Karl povrne v Švice. Švicarski poslanik na Dunaju je izjavil, da Švica sprejme Karla nazaj. Iz Budapešte poroča, da regent Horthy ni rezigiral kot je bilo poročeno večeraj.

Pariz, 1. apr. — Jugoslavija je večeraj poslala 30,000 mož na ogrsko mejo in čete so okupirale Pečen in Szegedin. Čehoslovaki poslanik v Parizu je izjavil, da Čehoslovakija napove vojno Ogrski v tistem trenutku, ko pride Karla s svojimi četami v Budapešto. Rumunski poslanik je dejal, da je Romunija odredila mobilizacijo pet divizij.

Pariz, 1. apr. — Mala ententa (Jugoslavija, Čehoslovakija in Romunija) se pripravlja na vojno. Vojno stanje je bilo razglašeno v vseh obmejnih krajih, brzoglavne in telefonske črte so pod cenzuro in železnice so prošle pod vojaško upravo.

Dunaj, 1. apr. — Ogrski general Lehar s okrog 20,000 možni je prestopil na Karlovo stran in izjavil, da odpelje kralja v Budapešto, iz katere je bil v nedejo izgnan. Druge vesti se glase, da je Karl še na potu v Budapešto na čelu lojalnih čet, ki spotoma naraščajo. Neka pravi, da je polovica ogrske armade odrekla pokorščino Horthyju in se izrekla za Karla.

Sredi je prišla nepotrjena vest iz Budapešte, da je Horthy podal ostavko. Druga depeša iz Budapešte sporoča, da je ogrska vlada prejela ultimato od Čehoslovakije, Jugoslavije in Romunije ter protestne note od Anglije, Francije in Italije proti restavriranju Habsburžana. Čehi so že pričeli koncentrirati svoje čete v okoliših Grana, Romuni shirajo svoje čete v Velikem Varšadinu in Temošvaru, Jugoslavlani so pa mobilizirali pet divizij in so že prekorčili ogrsko mejo na več krajih. Jugoslovanski zastopnik Mlojevič v Budapešti je izjavil: "Naka vprašanje je, ali Karl zapusti Ogrsko v štirindvajsetih ali osemindvajsetih urah?"

Iz Steinsmangerja javljajo, da sta ogrski ministri predsednik grof Teleki, in grof Andrasy ves dan večeraj razpravljala s Karlom o pogojih za njegovo formalno abdikacijo. Karl zahteva, da mora Ogrska v svoji ustavi priznati pravomočnost nasledstva njegovemu sinu Otonu, njemu pa mora izplačati civilno listo od zadnjega oktobra v vsoti 150 milijonov kron. Grad škofa Miksa, v katerem se nahaja Karl, je obdan s dvojnimi kordonom vojaških čet in nihče ne sme v grad brez dovoljenja grofa Telekyja. Teleky je sredi oddel v Budapešto, toda grof Andrasy je ostal pri Karlu.

Belgrad, 31. marca. — Tukaj se poroča, da bodo države male entente v kratkem izvršile militarnistične demonstracije proti Ogrski. Pašić, jugoslovanski ministrski predsednik, je dejal, da je dobro poučen o namenih Karla Habsburžana in da je že deset dni pričakoval, da pride na Ogrsko. Pašić je danes dolgo časa konferiral s italijanskim poslanikom Manzonijem. V tukajšnjih uradnih krogih se govori, da so Italija, Jugoslavija in Čehoslovakija popolnoma sporazumljene glede na akcijo za slučaj, da Karl zapuše vlado v Budapešti. Jugoslovanske čete so pripravljene.

Pariz, 1. apr. — Sredi se je izvedelo, da je bil Vatikan že v naprej informiran o načrtih bivšega cesarja in ogrskih monarhistov. Francoski poslanik Doucet v Rimu, je že v nedejo obvestil francosko vlado, kaj se pripravlja, toda vlada je zadržala vest, ker ji ni verjela.

Ta vest je značilna, ker je znano, da je bila habsburška dinastija eden glavnih stebrov katoličev v centralni Evropi. Karl nosi naslov "Jeruzalemskega kralja."

Vesti, kako je Karl dospel na Ogrsko, si zelo nasprotujejo. Tukaj jih je nekaj: prekorail je mejo v spremstvu treh ogrskih grofov v obleki tirolskih turistov; druga: potoval je iz Švice v Straasburg v Alzaciji v uniformi ameriškega častnika Rdečega križa in tam je zasedel vlak, ki ga je (Dalje na 3. strani.)

PROSVETA

GLASILO SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOTE
LASTNINA SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOTE

Cene oglasov po dogovoru. Rokopisi se ne vračajo.

Naročnina: Zedinjene države (izven Chicago) \$5.00 na leto, \$2.50 za pol leta in \$1.25 za tri mesece; Chicago \$4.50 na leto, \$2.25 za pol leta, \$1.15 za tri mesece, in za izposojnino \$5.00.

Naslov po vsem, kar ima stik s 100000

"PROSVETA"

2657-59 So. Lawrence Avenue, Chicago, Illinois.

"THE ENLIGHTENMENT"

Organ of the Slovene National Benefit Society.

Owned by the Slovene National Benefit Society.

Advertising rates on application.

Subscription: United States (except Chicago) and Canada \$5 per year; Chicago \$6.50, and foreign countries \$8.00 per year.

Datum v oglepaju n. pr. (March 31-31) poleg valoga imena in naslova pomeni, da vam je s tem dnem potekla naročnina. Prosimo, da se vam ne ustavi list.

REAKCIJA V JUGOSLAVIJI PLEŠE SVOJ "KANKAN".

Reakcija v jugoslovanski ustavodajni skupščini ima večino in seveda dela napake in zmote, kot jih je dozda še delala povsod, kjer je imela moč, da jih napravi.

Ustavni odsek, ki izdeluje ustavo za Jugoslavijo, je s 33 glasovi proti devetim sklenil, da se nova državna tvorba imenuje "država Srba, Hrvatov in Slovencev".

Kaj pa je to "država Srbov, Hrvatov in Slovencev"? Kaj pomeni to spačeno ime, če vprašamo nazadnjake, ki so Jugoslavijo osrečili s tem spačenim imenom? Molčali bodo na naše vprašanje, ker na svetu ni državne tvorbe s takim spačenim imenom, ker menda na vsem svetu tudi ni tako zabitih nazadnjakov, kot so v Jugoslaviji.

Ce sodimo po tem imenu, tedaj je jasno kot beli dan, da so nazadnjaške stranke kandidirale svoje najbolj neumne pristase v ustavotvorno skupščino Jugoslavije. Da jugoslovansko ljudstvo ne opazi, da so monarhistične stranke res izbrale največje tepece iz svoje srede kandidatov, so kolikor mogoče kandidirale idiole s črkama dr. pred svojim imenom, ki so zapili zadnji košček pameti v popivanju in žretju na Dunaju, Gradcu, v Pragi in drugih mestih, ko so pisarili domov, da študirajo jurisprudence ali pa filozofične (filgezofične) študije. Ti idijoti z zapito pametjo so v večini in zdaj odločajo, kakšna bo ustava Jugoslavije.

Svoje idioleške kvalifikacije so pokazali že pri izbiri imena na novo državno tvorbo.

Vsemu svetu je znano, da na pr. v Švici žive trije narodi: Francozi, Italijani in Nemci. Ali švicarskim republikancem dozda še v sanjah ni prišlo na misel, da imenujejo Švico republiko Francozov, Italijanov in Nemcev. Po rapalski pogodbi je prišlo več-ko šest sto tisoč Jugoslovancev po Italijo. V Italiji živi tudi nekaj Francozov in Nemcev. Dolgi v Kalabriji je že stoletja sem naseljenih nekaj Hrvatov. Ali je kdo že kdaj mislil, da je kdo predlagal v italijanskem parlamentu, naj se Italija imenuje država Italijanov, Jugoslovancev, Francozov in Nemcev? Če bi kateri poslanec storil kaj takega, bi ga prav zanesljivo poslali k psihiatru, da ga preliče in po preiskavi odda v blaznico. V Rusiji in v drugih državah živi gotovo po več narodov in ne samo eden, navzlic temu se pa Rusija imenuje Rusija, Kitaj pa Kitaj.

Jugoslovanski monarhistični idiotje so izumili nekega drugega spaka, ki ga ne pozna ves svet. Oni pravijo, Jugoslovani so troimeni narod. To je ravno tako kot sv. Trojica, ki ima tri osebe in ki so en Bog. Po logiki monarhističnih idiotov ima jugoslovansko ljudstvo tri imena, a so en narod.

Dasiravno so monarhistični idiotje precej neumni, so pa tudi navihani. Bajko o troimenem narodu so izumili, da preprečijo združenje vseh Jugoslovancev v en narod. Nekaj časa so hodili okoli in farbali svet, da Bolgari niso Jugoslovani, ampak so le južni Slovani. Ko so spoznali, da se tej trditvi vsak pameten človek smeje, ker monarhistični idiotje niso mogli zakriti resnice, da Bolgari govorijo jugoslovanski jezik, ki se nič bolj ne loči od slovenske kot arbohrvaščina, so izigrali potezo o troimenem narodu. Vse to se je vršilo v interesu monarhije in da se gotovi dinastiji zasigura kraljevi prestol.

Jugoslovanski monarhistični idiotje si domišljajo, da so s to potezo ubili misel za združenje vseh Jugoslovancev v federativni republiko kot narod Jugoslovancev, pa se hudo motijo. V tem trenutku, ko so idiotični monarhistični hlapci izigrali svojo potezo, je vzklikla tem močnejše misel, da se morajo vsi Jugoslovani združiti v samostojni federativni republiko. Uresničenja te misli ne preprečijo vsa izdajstva od krfske deklaracije do rapalske pogodbe in sedanjih zaključkov idiotičnih monarhističnih hlapcev, kakor bajoneti in kanoni niso mogli obvarovati habeburške avtokracije v propastenju. Misel po združenju vseh Jugoslovancev je močnejša kot vse dinastije, s katerimi hočejo monarhistični podporniki osrečiti Jugoslovane.

Prilodni korak železničarjev.

Spisal Wm. Z. Foster. Prevel J. Z.

Copyright, 1921, by The Federated Press.

TATINSKE ŽELEZNICE.

Največja potreba železničarjev zdaj tvori združenje naših mnogih organizacij v celotno telo. Moč kompanij je postala tako silna, njih solidarnost tako trdna, njih lakomnost tako požrešna, da sedanja forma organizacije federativnega strokovnega unionizma ni več kos situaciji. Če hočemo obdržati sedanje delavske razmere, o napredku pa še govoriti ne smemo, tedaj moramo priti do bolj solidarne organizacijske forme. Močna splošna sila velike armade železniških delavcev se bo morala razviti popolnoma. To se lahko izvrši uspešno samo z združenjem vseh šeststajnih glavnih železniških strokovnih uni v industrijsko unijo, ki obsega vse kategorije železniških uslužbenecov.

Ko to pismo (v marcu 1921) se vrše dogodki, ki govorijo, da morajo železniški delavci razviti svojo največjo moč in solidarnost. Kompanije se zdaj vprizorijo veliko gonjo, da zdrobe unije in nas prisilijo v tisko. Pred nedavnim čiščenjem so povzročile, da je bil sprejet Esch-Cummings zakon, ki omejuje štajkovno pravico železničarjev, malo prej je pa združila skozi shtat Združenih držav Polindexterjeva predloga, ki odpravlja popolnoma to pravico in določa denarno globo od \$500 do \$10,000 in jetniško kazn, ne presegajočo deset let ječe, za tiste, ki samo agitirajo, avetujejo ali prigovarjajo, ali skušajo prigovarjati železniškim delavcem, da ostavijo svoje delo; zdaj se pred železniškim delavskim odborom in zahtevajo odpravo navedenih pogodb, znižanje mezd, podaljšanje delavnika, vpostavitve dela od kosa in splošen povratek k prvotni sužnosti. Upokavajed njih hostaplerske metode, bo ves dušek, če se je položaja ne razvije strahna stavka. Treba je, da so železničarji pripravljani za ta ugrožajoči boj s najmočnejšo, najboljšo združeno organizacijo, ki jo je moč ustvariti.

Ta protidržavna kampanja ima namen spraviti železničarje v tak položaj, da jih bodo lastniki železnice lahko izkoristili, ne da bi si mogli železničarji pomagati. Železniški lastniki so v biznisu samo zaradi profita. V svoji lakomnosti smatrajo vsa sredstva za prava. Oni so največja posamezna tolpa tatov na svetu. Človečanstvo in pošteno ravnanje ne igra pri njih nobene vloge. Dokler prejemaajo profite, se ne brigajo za trpljenje njih delavcev. Zaradi tega so se tudi strastno bojevali proti vsakemu zboljšanju v železniški industriji; proti skupnemu pogurjanju, bojni med, krajšemu delavniku, šestnajsturnemu zakonu, varnostni postavi itd. Njim se je izplačalo in bili so zadovoljni, če so njih delavci bili izgarani zaradi 25 do 60 ur trajajoče ture, in pri tem zmerjani kot psi od transkih predelavcev, obubožani zaradi nizke mezd, uščeni zaradi dela od kosa, ubiti zaradi pomankljive železniške opreme itd. Edina protekcija proti temu divjaškemu izkoriščanju, edino kar nas je obvarovalo, da nismo popolnoma degradirani, so bile naše rokodelske unije. Te organizacije so dosegle uspehe le na podlagi svoje moči, ki so se razvile. Železniški lastniki ne poznajo drugega argumenta kot argument moči.

OPLJENJENE JAVNE DOMENE.

Da železniški delavci razumejo, kako močni in brezvestni zvijskeži so naši nasprotniki, železniške kompanije, in kako mislijo in delajo, bom navedel nekaj činov transportnih magnatov.

Takoj ob rojstvu železnic v tej deželi so bile izvršene velike tat-

*) Vsa slovenski delavci, ki razume angleščino, naj čita knjigo "History of the Great American Fortunes," spisal Gustavus Meyer, in knjigo "Stories of the Great Railroads," spisal C. E. Russell. Obe knjigi navajata resnične dogodke o velikih ropih na ameriškem ljudstvu, ki so jih izvršile železniške kompanije. Nekateri dogodki v tem poglavju so vzeti iz teh knjig. Knjigi se lahko kupita pri Chas. H. Kerr & Co., Chicago, Ill.

vine. Vsako sredstvo človeške željalnosti je bilo izrabljeno brez očitkov vesti ali mra za prostitucije in narodovega transportnega sistema v interesu par socialnih parazitov. Brezsrčno izkoriščanje delavcev, zemeljsko grabljevo, zvođenje delne, popust, podkupovanje zakonodajcev in sodnikov, goljufija, krivoprireditvo so nekateri kriminalne metode, ki so služile navadno za zgradbo sedanega lastništva velikih železnic. Človeka, ki je izumel nov sistem za opljenje ljudstva, so hvalili po železniških zvijskežih kot velike iznajditelje, njegova sreča je bila ugotovljena. Najbolj premeten tat je bil vedno najbolj uspešen železniški magnat.

Bogat vir za oplajevanje po železniških lastnikih je bil vladni svet. Govorec v priliki se lahko reče, da so ukradli sveta za, eno kraljestvo. Po njih navadni metodi so parlamentarni zakulisniki porinili skozi narodno in državno zakonodajo zakonske predloge, po katerih so prejeli obširna ozemlja, da grade njih železnice. Northern Pacific je prejela 47 milijonov akrov sveta, Southern Pacific osemstaj milijonov akrov. Union Pacific dva in dvajset milijonov sveta, druge pa sorazmerno, dokler ni bilo ukradenih sto šestdeset milijonov akrov sveta od ljudske dediščine. To veliko ozemlje je enako ozemlju držav Maine, New Hampshire, Vermont, Massachusetts, Rhode Island, Pennsylvania, Connecticut, New York, New Jersey, Delaware, Maryland, Ohio in Indiana. To je polji železnic železniških tatov.

Večinoma je bil redoviten svet za poljedelstvo in bogat na lesu in rudah. Ta svet je zdaj vreden milijarde. Kdor ne pozna lakomnosti železniških kompanij, bi mogoče mislil, da so bile zadovoljne s to veliko tatvino. Toda zadovoljne niso, nore so na denar, kar vso deželo hočejo imeti. Zgodilo se je, da je bilo med tem podarjenim svetom tudi nekaj pustinj. Pod pretravo, da pomagajo ubogim naseljenikom, so se potrudili, da je bil sprejet zakon, da je lahko vsakdo zamenjal vladni pust svet, če je prejel tak svet, za redoviten svet za poljedelstvo. Tako so se znebili petdeset milijonov akrov pustega sveta in so dobili od vlade petdeset milijonov sveta v zameno, toda ne sveta za poljedelstvo, ampak dobili so svet, na katerem je rasel najbolj les na zapadu. To je bilo tipično železniško grabljevo.

Vlada ni dala železniškim družbam le svet, ampak v začetku so prejeli tudi velike subvencije v denarju. To je bil zopet bogat vir za grabljevo. Na pr. Central Pacific je prejela poleg poljarjenega sveta še šest in osemdeset milijonov dolarjev, da je zgradila svojo železnico. Vsi graditeljski stroški z rakotom vred so pa znašali le dva in štirideset milijonov dolarjev. Ostalih štirideset darovanih milijonov dolarjev so pa železniški magnati je mirno spravili v šep. Tako je plačala vlada železnico dvakrat, železnica je pa bila lastnica Huntingtona in njegovih tovarščev-zvijskežev. Ti gentlemani, katerih potomci so visoko čislani državljani, so prišli v letu 1861 s kapitalom \$108,987. Tri in dvajset let kasneje se jim je posrečilo, da so ukradli železnico, ki meri 5906 milj in ki je bila kapitalizirana s \$454,000,000, pa še drugo lastnino, ki ni omenjena. Dozdaj je to podjetje vržlo lastnikom sedem sto milijonov dolarjev. To pomeni s drugimi besedami, da so grahtarji prejeli toliko denarja, da so lahko železnico zgradili sedemkrat, kljub temu je pa ostala njih popolna lastnina.

(Datje prihodnjije.)

DOPISI.

Aliquippa, Pa. — Delavci imamo sedaj dovolj časa, da premišljujemo sedanji položaj, v katerem so nas pritirali velepodjetniki. In marsikateri se izprašuje, kaj je temu vzrok, da je domalejša vsa industrija ustavijena, da je nad tri milijone delavcev brez dela in gotovo tudi brez vsakega zaslužka. Toda, kdor ni popolnoma slep in kdor le vidi ako malo pogleda naokrog, ta najde takoj odgovor, da smo v veliki meri delavci sami varok vsemu temu, ker izročamo ob volitvah svo moč našim izkoriščevalcem, ko jim oddamo naše glasove. In ker imajo vsi politični moč v svojih rokah, delajo kar hočejo,

in njih glavni cilj je iztrdati delavstvo in ga na ta način vponiti, da bodo sami delali se večje dobičke kot so jih.

V takojšnjih podjetjih so delavcem utrgali plačo deset odstotkov in poleg tega so pa še naznačili, da ne bodo plačevali plačo in pol za delo storjeno po običajnem delavniku; na ta način je utrgala plača slehernemu delavcu za 20c na uro. Kot vzrok so navedli, da se tudi cenje življenjski potrebščin padla za toliko odstotkov, kot so utrgali plačo. Sleheri more reči, da ne. Nekaterim potrebščinam so v resnici padle za nekoliko centov, toda v veliki večini so pa cene še vedno stare, ko so bile za časa vojne.

Delavec, ki vse producira, ni niti toliko, da bi se pošteno preživel. Ali ni to krivica? Ko bi delavec zaslužil toliko, da bi lahko kupil stvari, katere je produciral, bi tudi brezposelnosti ne bilo. Toda, vse sadove delavčevih rok pobere dotični, ki je najmanj pripomogel do splošnega ljudskega blagostanja in delavcu pa odpuče le drobnica od onega dela, ki ga je izvršil, ne da bi se ga vprašalo, ali je dovolj za njegovo življenje ali ne. Ako se pa pritožim, mu pa grozijo, da ga odlovoje iz tovarne ali mu pa še celo grozijo s zaporom.

In vsemu temu kritičnemu položaju, v kateremu se nahaja delavstvo je tudi delavstvo precej varok, kot sem že zgoraj omenil. Dolnost delavcev bi bila, da bi poslali v vse javne urade in postavljali zbornice svoje zastopnike, da bi oddali glasove v kandidatom, ki prihajajo iz delavčevih vrst, morda da volijo kandidat velepodjetniških strank. Ko bi delavci to vpoštovali, bi sedanje bilo brezposelnosti in ne utrgavanja plač, ker bi se sistem produkcije izravnil, da bi se produciral samo za potrebe ne pa za profit, kot se sedaj.

Da je pa to mogoče doseči se je pa treba politično organizirati. Kdor je dobro politično organiziran, ta je lahko prepričan, da bo prodri pri volitvah. Vzgleda imamo tukaj. Poglejmo samo velepodjetnike, kako dobro so politično organizirani, koliko časa pred volitvami se pripravljajo. In mi delavci! Mesto da bi se pripravljali za prihodnje volitve, se pa navadno prepiramo med seboj. Mesto da se organiziramo, se pa cepimo. Delavci, ako bomo tako delali, potem nam ni potreba še pričakovati rešitve izpod sedanje sistema splošnega izkoriščanja. Nastopati moramo vsepovsod aložni in z roko v roki. Čim bolj se bomo prepirali med seboj, tem lažje bo delo naših nasprotnikov nas še bolj zadržati.

Apeliramo na vse rejake, organizirajte se politično, pristopajte v socialistično stranko, ker je ta edina prava delavska politična organizacija. Pripravljajmo se za sedaj za prihodnje volitve in oddajmo vsi naše glasove samo kandidatom, katere bo postavila ta stranka. Ne oddajmo naše najboljše orožje našim največjim nasprotnikom, da bi ga izkoristili, proti nam. Ne ozirajte se na nasprotnike delavske politične stranke, ki strajo s vsem mogočim delavstvo, da bi ne pristopale v edino pravo delavsko politično stranko. Pojdite neustrašeno naprej brez osira na levo ali desno za edini cilj, ki nas privede do rešitve iz sedanjih sužnosti, namreč politična stranka. Sleheri delavci bi morali biti član socialistične stranke. In kadar bo vse delavstvo politično organizirano in se zavedalo, da rešitev delavstva more priti le od delavstva samega, tedaj bo konec izkoriščanja, konec teptanja ustavnih pravic in delavstvo bo triumfiralo.

Nekateri nasprotniki hočejo dokazati, da je socializem nasproten veri. Seveda vsaka stvar je nasprotnik delavstva do broditelja, samo da odvrta delavstvo od socialistične stranke. Ali je pa socializem v resnici tako nevaren veri? Vera in politika sta dva popolnoma različna pojma in kdor meša politiko z vero, ta je ali neveden ali pa dela to z namenoma. Socializem uči, da vera nima popolnoma nič opraviti z politiko in politika nič z vero. Vera je zasebna stvar vsakega sameznika in socializem nikjer ne prepoveduje, to in to ne smeš verovati, ali ne smeš hoditi v cerkev, itd. Najboljši katolik je tudi lahko najboljši socialist, ako le razume pravi socializem. Seveda, nekateri pravijo, da socializem je nevaren katoliški veri,

da je za odpravo vere in nevem kaj še vse. Socializem se bori proti izkoriščanju ljudstva in ako so oni, ki učijo vero isto vzeti v zakup in je izkoristilo v svoje dobičkonosne namene, ni tega socializem vzrok ampak oni sami.

Se enkrat apeliram na vse rejake-delavce, organizirajte se politično, pristopajte v socialistično stranko. Le to je naša rešitev. Politika organizacija je edino sredstvo, s katerim bomo odpravili izkoriščanje delavstva in z njo drugo stvarjo ne. Ne ozirajte se na razne neumneške predhodke ne na nasprotnike, ker od naših nasprotnikov ne moremo pričakovati ničesar dobrega za delavstvo in nam ne bodo nikdar svetovali kaj takega, kar bi bilo v korist delavstvu. — Naprej za socialistično stranko. — Član soc. kluba.

Twacoma, Mich. — Tukajšnje delavske razmere so tako slabe, da še starejši naseljenici ne pomnijo tako slabih. Ne delamo nič že celo zimo. Menda družbe čakajo, da narava ozeleni in da bodo lažje utrgali delavcu trpinu plačo. Prejinja dnevna plača je bila tukaj \$5.50, in sedaj se pa družba uradniki menda zgovarjajo, da zadostuje navadnemu delavcu \$4.50 na dan. Najraje se nekaj čne, da bo družba prišla s obratom prvega maja in da bo vposlila samo one delavce, ki so ameriški državljanje, in da bodo ti morali zaradi in delati na vse pretege; nadzravljani bomo morali iti s trebuhom za kruhom.

V bližnji naselbini Verona je nek ljubenziv soprog napadel svojo ženo s sekuro in ji prizadel precej težke rane. Ljubenzivi soprog je pobral šila in kopita in odšel nesnano kam; žena se pa nahaja v bolnici.

Zimo imamo prav mlo; dan za dnem aneti, tako da še človek iz hla ne more. Ne pozna se še prav nič ne, da je spomlad tukaj. — Josip Benko.

V POSTELI DEPARTMENTU JE ZDAR NOV IN SVEŽ DUH.

Washington, D. C. — Vsa znamenja govorijo, da bo odšel vladal v postelnem departmentu mir in da ne pride do nesporumov med postelnim tajnikom in postelnimi uslužbenci. Tako sodi tudi Civilno-službeni liga za reforme. Ta liga je prepričana, da bo odšel v postelnem departmentu najlepší sporum.

Nekateri obklovalci pravijo, da so silali Hayna vzklikniti v njegovih uradni prostorih:

"Proč s spomin na Burlesona in na zlo, ki se je ustvaril njegov burbenizem. Moj cilj je, da si pridobim prijateljstvo postelnih uslužbencev in Civilno-službene lige za reforme. Če te pridobim na svojo stran, po tem si ni treba bati slava, kaj pravijo drugi."

ČIN BLANE LUBOSUMNO.

Jerome, Ind. — Mrs. C. V. Hopkins, soprog rudnikarskega inženirja, je stopila k mizi, pri kateri je sedela učiteljica Lucille Gallagher v družbi neke svoje prijateljice. Prijela je učiteljico za lase, ji dvignila glavo in ji vili v oči karbolno tekočino. Na to ji je z robcem vdrignila kilino v oči. Inženirjevo ženo so hitro odgnali v okrajno ječo, kajti ljudstvo je bilo silno razburjeno zaradi divjaškega čina.

In zakaj se je to zgodilo? V vojnem času je bil inženir v Washingtonu in učiteljica tudi. Zapoljena sta bila pri vojnem delu. Nekaj dne so skupaj obdovoli Hopkins, učiteljica, Gallagher in še neka druga učiteljica. Ko so se vrnili vsi trije v Jerome in inženirjeva žena izvedela za to dogodek, je postala silno ljubosumna. Ono druge učiteljice je hotela preteptati s konjaskim bičem, kar je pa posrečilo. Drugi učiteljici je pa zdaj vili karbolno kilino v oči.

DENARNI TRG.

Vrednost denarja po kvotaciji "Trgovske posojilne in hranilne kompanije" za čke na \$25,000 ali več pri izmenjavi med bankami.

	31. marca.	30. marca.	tedenski.	letni.
Paris	1.03	1.03	4.82	6.75
Italija	1.02	1.03	2.97	4.91
Austrija	.89	.88	.29	.45
Jugoslavija	.73	.71	.73	.77
Cehoslovaija	1.35	1.35	1.35	1.49

Kvotacija je v ameriških centih. Na pr. 4.12 pomeni sto italijanskih lir. 71 centov pa sto jugoslovanskih kron.

Novice iz Jugoslavije.

USTAVNI NAČET SOCIJALISTIČNOGA KLUBA.

(Dalje.)

IX. Sodna oblast.

§ 116.

Sodišća se redna, upravno in državno sodišče.

§ 117.

Redna (civilna in kazenska) sodišča so okrajna, ki samorejo biti tudi potažnja, pokrajinska in najvišje sodišče v Zagrebu.

Vsa politična sodna pretežno politična kaznjiva dejanja, zabranjena dejanja stvorjena s tiskano besedo in vse zločine sodijo sodniki iz naroda.

Častno službo takih sodnikov more vršiti vsak državljan moškega spola, ki ima aktivno volilno pravico v parlament in ki je pismen.

Podrobnosti ustanovljajo tozadevni zakoni.

§ 118.

Vojni sodišča za vse, tudi vojaške delikte, kakor tudi duhovne sodišča so ukinjena in se tudi v bodoče ne smejo ustanovljati.

§ 119.

Upravna sodišča so pokrajinska in najvišje upravno sodišče v Ljubljani in sodijo v upravnih sporih.

Podrobnosti ustanovljajo zakon.

§ 120.

Državno sodišče v Beogradu je pristojno:

1. za obtožbe proti predsedniku republike in ministrom;
2. da rešuje kompetenčne konflikte med rednimi in upravnimi oblastmi;
3. da izreka o prekoračenju kompetence samoupravnih enot;
4. za verifikacijo spornih poslanek mandatov;

5. je najvišje disciplinarno sodišče.

Podrobnosti ustanovljajo zakon. Z zakonom se morejo odkazati tudi druge zadeve v pristojnost državnega sodišča.

§ 121.

Notarijat in advokatura se po državita.

§ 122.

Iskanje pravice in pravna obramba pred sodišči je brezplačna.

§ 123.

Nikomur ne more soditi nepristojno sodišče.

§ 124.

Za kazensko postopanje velja akuzatorični princip.

§ 125.

Za amnestije v kazenskem, dohodarstvenem, upravnem in disciplinarnem postopanju je potreben zakon.

§ 126.

Sodnik je nezavisen. V svoji sodniški službi ne stoji pod nikakoli oblastjo, nego sodi po zakonu. Sodbe izreka v imenu zakona.

§ 127.

Vsi sodniki nosijo jednoten naslov "sodnik", imajo jednako plačo, diferencirano samo po službenih letih. Sodniki nimajo aktivne niti pasivne volilne pravice v parlament in samoupravna zastopstva.

§ 128.

Sodniške rasprave so javne, razun ako sodišče izreče, da je treba javnost v interesu reda in morale izključiti.

§ 129.

Sodnik ne more razsojati o tem, da li je zakon, ki je zakonito razglašen, veljaven ali ne. Sme razsojati o tem, ali je zakon zakonito razglašen.

O veljavnosti naredb pa razsojajo sodišča po predpisanim in stanem potu.

§ 130.

Sodišča in sodne nadležnosti se morejo ustanovljati samo z zakonom. Pod nikakim imenom in v nikakem slučaju se ne morejo ustanovljati izredna sodišča ali komisije za sojenje.

§ 131.

Sodniki se volijo za dobo do 65 leta svoje starosti. Z 31. decembrom leta, v katerem dovrši sodnik svoje 65. leto starosti, je sodnik ex lege umirovljen in ne sme več vršiti svoje službe.

§ 132.

Sodnike volijo sodniki. Način volitve sodnikov odreja poseben zakon.

§ 133.

Izvoljeni sodnik more svojo službo zamenjati samo potom nove izvolitve; nobena oblast ga ne sme premešati niti ga ovirati v vršenju službe ali ga od službe odstaviti, bilo bi, da to izreka pravomočna sodba. Začasno vršenje službe sme sodniku prepovedati le nadrejeni sodnik, ki pa mora zadevo proti sodniku takoj dlatopiti pristojnemu sodišču v rešitev.

§ 134.

Za nepravilno službo sodnikov, v kolikor sodni postopki sami nudijo odpomoči, odgovarja država, proti kateri je dopustna sindikatna tožba.

Podrobnosti določa poseben zakon.

X. Samoupravne enote.

§ 135.

V svrhu upravljanja države in posameznih delov države je država razdeljena na pokrajine, okraje in velike občine.

Za to razdelbo, ki se izvede s posebnim zakonom, so merodajni

edino geografski, gospodarski in kulturni vidiki.

§ 136.

Vsaka pokrajina, okraj in velika občina voli svoje pokrajinske, okrajne in občinske skupščine. Za te volitve veljajo glede volitve analogno ustavni predpisi za volitve članov parlamenta. Podrobnosti določa zakon.

§ 137.

Vsaka teh skupščin voli predsednika in odbor iz svoje sredine, ki upravljajo vse državne posle, v kolikor niso v njenem področju izrečno izvzeti. Poleg teh poslov pa vodijo ti odbori po navodilih in sklepih skupščin tudi vse posle, ki jim jih ona nalaga v okviru svoje pristojnosti.

§ 138.

Izveti iz upravnega področja samoupravnih odborov so:

1. zunanji posli;
2. prekomorska trgovina;
3. državne finance;
4. državne železnice, pošte, telegrafi in telefoni;
5. sodstvo;
6. milica;

Za te posle obstoje posebni državni uradi.

§ 139.

Samoupravne skupščine so pristojne za izvrševanje in sklepanje o sledečih zadevah lokalnega značaja:

1. lokalne finance;
2. lokalna javna dela;
3. briga o povzdigi lokalnih gospodarskih interesov: poljedelstva, živinoreje, vinogradništva, vodarstva, šumarstva, melioracije;
4. uprava lastnega imetja;
5. narodno zdravje;
6. javni mir in red;
7. briga o socialnih nalogah;
8. človekoljubne ustanove;
9. prometne ustanove;
10. sodelovanje pri pospeševanju prosvete;
11. strokovno šolstvo;
12. ustanavljanje in vodstvo zavodov za štedenje, vzajemno pomoč in zavarovanje.

Tudi drugi posli se morejo prepušiti z zakonom samoupravnim enotam, posebno podrobne izvedbe na podlagi okvirnih zakonov, sklenjenih od parlamenta.

§ 140.

V slučaju, da samoupravna jedinica prekorči svoj delokrog, razsoja o stvari na tozadevno predstavko nadrejene oblasti državno sodišče.

§ 141.

Podrobne predpise o samoupravnih enotah, njihovi organizaciji, načinu uprave, odgovorosti donese poseben zakon. (Konec prihodnjih.)

POZOR ROJAKI!

Gornja slika predstavlja Fany Uleman, in hčer Emilijo, ki je pobegnila od mene dne 22. februarja 1921 s nekim Hrvatom po imenu Josef Zupan; on je star okrog 40 let. Čul sem, da se nahajate nekje v državi Illinois. Njega se lahko spozna, ker je močne postave, temnega obraza in ima hud pogled, na bradi ima znamenje reza. Razkrikanti želim njegovo obnašanje, da se nekoliko izve o njegovi malopridnosti; ali ali sem od njegovih znanstev, da je imel že tri žene, katerih ena je bila iz Madison, Wis. ki ga je lakala tukaj v Indianapolisu, in s katero je imel 3 otroke, druga se nahaja v Omaha, Neb. in tretja pa nekje v mestu Chicago, Ill. Ne iščem ju radi žene, temveč dobil bi rad le hčerko Emilijo nazaj k sebi. Zena je sedaj stara 38 let, hčerka pa 13 let. Ta slika predstavlja ženo, ko je bila stara 23 let. Poročen sem bil 3 njo 15 let. Cenjene rojake in rojakinje prosim, ako bi kateri vedel, kje se sedaj nahaja ta zaljubljena družina, da bi mi to sporočil za kar sem pripravljen dati \$10.00 nagrade onemu, ki mi sporoči natančen naslov. Nagrada se dobi v upravnistvu lista "Prosveta". Vse tozadevne informacije pa naj se pošlje na naslov: Jakob Uleman, 726 N. Holmes Ave., Indianapolis, Ind.

NAZNAVILLO ROJAKOM!

Neka cvetka v Berbertonu, O., po imenu Franca Svete ali po domače Smolnikarjeva iz Podpeči, je mene spodaj podpisane prav lepo in po domače speljala na LIMANICE. Vlede tega strogo opozarjam vse pešarje in mladeniče, da naj bodo previdnejši od mene, da ne sedejo na limaneo, ki jo nastavlja ta ptičica, ki "prijažno poje in žvrgoli, dokler se ptiček v kletko ne lovi". En cel teden sva se skup zabavala, strel sem tej ptički pridno in pohleвно na mojemu domu v Mone-sen, Pa., kjer sem se mislil ustanoviti. Kupil sem ji draguljev; ko je zbolela, sem ji preskrbel zdravila. Ali čujte in strmiti! Ko je prišel čas venčanja in svatbe, se je pa Franca premislila. Pustila je mene na cedilu, na katerih se sedaj hladim. Sicer pa ni tako hudo, ker menda ji bo mogel P. P. kupiti vsaj toliko kot jaz, za nad osem sto dolarjev, če se bo hotela "štrekati". Apelliram na "fante" v Berbertonu, pazite, da se ne vjamete na limaneo. Nasukala je mene za osem sto dolarjev in ne želim, da bi imel še kdo tako lepo srečo v tem. Od nje bi pa želel, da povrne, če ne meni pa naodu, kar je prelasko pri meni dobila. Jaz sem pa sedaj slovenski ameriški vojak. Martin Sivie, Co. C. R. E. C. Camp Jackson, S. C. (Advert.)

POTNI LISTI.

Zadnji čas smo imeli skoro vsak teden druge določbe glede dobave jugoslovanskih potnih listov. Od 1. marca pa je sopot nova odredba, da mora iti vsaka prošnja za potni list naprej v stari kraj na vlado v odobranje. Vlede tega bo vzele par mesecev, predno bo moge dobiti potni list. Kdor torej želi potovati na polje, ta mora takoj ulečiti prošnjo, ako hoče dobiti svoj potni list pravočasno. Za italijanske in ameriške potne liste ostanejo stare določbe. Rojaki v ameriških potnih listih lahko potujejo v Jugoslavijo, kadar hočejo. Za nadaljna pojasnila o potnih listih, o krstjanju parnikov itd., pišite na naš naslov.

PRISELJEVANJE.

Vkljub temu, da so nekateri naš "vse-vedalci" še več mesecev lagali ljudi s trditvijo, da bo s 4. marcem priseljevanje ustavljeno, naj poudarimo, da je 4. marec za namene nove naselilne politike le vedno nimamo in tudi ne vemo, kdaj jo bomo imeli. Sedaj je še stara postava v veljavi in bo v veljavi vsaj še nekaj mesecev, ako več ne. Naši rojaki imajo torej še vedno dovolj prilike, da dobe k sebi svoje sorodnike. Pišite nam po nadaljna navodila.

DENAR.

Priprosta pamet nam pove, da sedanja vrednost dolarja napram jugoslovanskim kroni ni naravna, ni opravičena, temveč umetno vzdržana in vlede tega ni trajna. Po našem mnenju dolar ni več vreden kakor 40 jugoslovanskih kron. Kolikor dobimo manj več do bimo takorako "na bank". To nevarno in neopravičeno razmerje se ne more vzdržati. Konec skoro ne morejo biti cenjeje kakor so. Ako vam je na tem, da se okoristite s sedanjimi cenami, to imate svoj "change", ne zamudite ga.

Mi imamo izvrstne direktne svete s starokrajinskimi denarnimi zavodi in vam sate lahko točno postrežemo bodisi, da hočete poslati denar na kako osebo ali pa, da ga naložite v kak zanesljiv denarni savod. V tem slučaju vam ni preskrbimo hranilni knjižico in do tlej, da dobite VI hranilno knjižico v roko, smo mi odgovorni za denar. Naše cene so vedno med najnižjimi.

Za vse drugo se obrnite na slovensko banko:

ZAKRAJŠEK & OBRAR,

70-9th Ave.

NEW YORK, N. Y.

Jimmie Higgins.

Spis UPON SINCLAIR.

S dovoljenjem avtorja prevaj.

IVAN MOLEK.

(Nadaljevanje.)

"Divji Bill" je povedal sodrugom, kaj misli o onih revolucionarjih, ki revolucionirajo samo pri skodelicah s čajem in ki skrbno gledajo, da se nikdar ne zamislijo cerkvi. On še ni pozabil na diskusije o "čestnem členu" strankine ustave, ki je naperjen proti sabotaži; ravno tiste osebe, ki so se takrat navduševale za omenjeni buržoazni člen, kličejo sedaj kraljevno organizacijo na obrambo Anglije in njene pomorake sile. Kaj vra ga briga delavca, kaj počne kajzer v Mali Aziji, in kakšne koristi ima ameriški delavec od tega, če kajzer dobi bagdadsko železnico ali ne? Seveda, če je človek hodil v šolo na Angleškem, ako je njegova soproga Angležinja in če se sam smatra za britiškega gentlemana — sodrugi so vedeli, da "Divji Bill" meri na drja. Servicija in zopet so se ustrašili — tedaj se naravno zanima tudi za Bagdad. Dobro! Ali tak človek stori najbolje, ako se s prvim parnikom odpelje čez morje in stopi v angleško armado, namesto da poskuša spremeniti ameriško socialistično organizacijo v agencijo za nabiranje rekrutov za britake aristokrate.

Na te besede plane pokonec sodrug Norwood, mladi odvetnik, ki je pomagal na konvenciji stranke, da je bil sprejet česti člen proti sabotaži, in zabrusi govorniku, kakaj ne izstopi iz stranke, če mu ne ugaja dotični člen.

"Zato, ker rajši sabotiram kot štrajkam", mu odbrusi Divji Bill.

"To se pravi", nadaljuje Norwood, "da si zato v naši organizaciji, da z zasmehovanjem in osebnostni podli druge žlane iz stranke."

"Nocoj je po dolgem času prva seja, na kateri imamo čast videti sodruga Norwooda", nadaljuje Divji Bill pikro. "Mogoče je pričakoval, da bo naša podružnica povabljena, da rekrutira regiment vojakov na Kitehenerja!"

V dvorani se je ponovil hrup in to priliko je kopt porabil posredovalec Stankewitz.

"Sodrugi, kam pridemo? Čemu se pripravimo za pragan nič. Hmo samo vprašanje je, na katerega moramo odgovoriti: ali smo internacionalci?"

"Zdi se mi, da glavno vprašanje je, da li smo protinacionalci", se oglasi Norwood.

"All right!" — ga ježno zavrne mali Žid — "jaz sem proti vsakemu nacionalizmu. Vsi socialisti bi morali biti protinacionalci!"

"Jaz nisam! Lahko je to trditi človeku, čigar rod je še dvatiso let brez domovine —"

"Aha, kdo je sedaj oseben?" je zbedel Norwooda Divji Bill.

Take razmere so bile v kraljevni organizaciji v Leesvillu. Prepri se je končal s tem, da je dr. Service ježno vstal, si zapel svetlo, črno sukno na preli in odkorakal iz dvorane s besedami: "Mene ne vidite več v socialistični stranki!"

Razprava se je potem sukala o dr. Serviceu, njegovih osebnostih in njegovem vplivu na lokalno organizacijo. Schneider je rekel, da doktor sploh ni socialist, temveč angleški aristokrat ali vsaj nekaj približnega. Dva brata njegove žene sta v angleški armadi in njegov nečak se odpravlja v Kanado, kjer misli stopiti kot prostovoljec v vojaško ekspedicijo. Ali valje vsem tem slabim okoliščinam se ni mogla organizacija spriznati z mialijo, da izgubi člana, ki je tako velokodušno posegel v svoj žep in dajal čenar za njene potrebe. Končno sta bila sodruga Gerrity in Goldstein izvoljena v odbor s namenom, da obiščeta doktorja in ga pregovorita, da se vrne nazaj v stranko.

Jimmie Higgins je imel lahko stališče. Sodrugini ne poznal nikjer, in če je imel kaj "domovino", se ni zmenila zanj. Prvo kolo njegove "domovine" je bilo, da ga je kot otroka dala stari zamorki v vzgojo, pri kateri je jedel drobtine in spal brez tople odeje pozimi. "Amerika je bila po njegovem mnenju domovina posestnikov in industrijalnih kraljev, ki iztlačijo iz delavca zadnjo kapljo krvi za bomo mezdo in našenejo policijske s kolleži v rokah nad njega, če se drzne protestirati. Vojaka si je Jimmie predstavljaj kot človeka, ki pride policaju na pomoč, kadar je zadnji v škripih. Po njegovem mnenju so bili vsi vojaki izdajalci delavskega razreda in zato ni imel do njih najmanjšega spoštovanja.

Iz teh razlogov se je mali strojnik najbolj strinjal z židovskim trafikantom, da morajo socialisti biti protinacionalci. Prišreno se je smejal, ko je Divji Bill govoril, da je ameriškomu delavcu vsaeno, če dobi nemški kajzer bagdadsko železnico ali ne; Higginsu so se zdele te besede tako modre, da je krepke zaploskal drzemu govorniku, ki se je upal osmešiti bogatega doktorja. Jimmie je hladno čital poročila o umikanju angleške armade na Francoskem, ki je odbijala desetkrat večje številco Nemcev. Leesvilkali dnevnik je imenoval to "junaštvo", ampak Jimmie si je mislil, da so angleški vojaki ubogi zaslepljeni, ki so se prodali za šiling aristokratom njihove dečele. V nekom socialističnem listu, ki ga je Jimmie redno čital, so izhajale tedenske karikature, ki so predstavljale delavca kot zaslepljenega reveža z imenom "Henry Dubb". Ubogi "Henry" je vse verjel, kar so mu povedali gospodje izkoriščevalci, a koncem vsake avanture je dobil takšno bumko na glavo, da je videl zvezde okrog sebe. Najbolj smešen pa je bil "Henry Dubb", ko je navlekel nase vojaško uniformo. Jimmie je izrezal to karikaturu iz časopisa in jo kazal svojim tovarišem v tovarni in sosedom, ki so z njim vred bivali v dolgi vrsti raspadajočih bajt v bližini javnega smetišča.

Jimmie se tudi ni razburjal, kadar je čital o nemških grozodejstvih. Sprva ni sploh verjel v te vesti; smatral jih je za del strupenih plinov z bojišča. Kadar so ljudje pripravljani prebadati drug drugega z bajoneti in razstreliti se na kosce s bombami, tedaj so pripravljani tudi lagati drug drugemu, tako da se vse kadi; najbolj se pa lažejo vlade, kajti s tem podžigajo vojake v boj. Kaj? Nemci so divjaki? Jimmie je lahko odgovoril na to vprašanje, saj je poznal stotine Nemcev in občeval je s njimi.

(Dalje prihodnjih.)

RADOST IN VESELJE

nastane doma v domovini, kadar dobe vest od svojcev in Amerike. Ali veselje je veliko večje ako prejmejo pomoč v denarju od svojih sorodnikov iz Amerike.

AMERICAN UNION BANK

pošilja denar v JUGOSLAVIJO najceneje, najhitreje in zanesljivo. Ako želite poslati vaš denar v domovino BRZO JAVNO za samo EN DOLAR, tedaj pišite nam takoj za pojasnila.

ULOGI

prinašajo vam po 4% obresti in vaš denar je pri nas varno naložen. Izplačamo vse uloge vsak čas brez vsakega obvestila v naprej.

PRODAJAMO

"ŠIFKARTE".

javno notarstvo. Preskrbimo pos. Za pojasnila pišite na:

AMERICAN UNION BANK,

JOHN NEMETH, prosa, 10 East 22nd St., New York, N. Y.

Pošiljamo denar v staro domovino.

Sedaj lahko pošljemo denar v vse kraje na

Slovensko, Hrvatsko, Dalmacijo in Istro.

Nadalje pošiljamo denar tudi v Srbijo, Bulgariko in Rumunsko. Jamčimo za vse poslani denar, enako kot pred vojno, da hoda hitro in točno izplačan.

PRODAJAMO ŠIFKARTE NA VSE LINIJE.

Uradne ure so: 9 jutro do 5 zvečer. Ponedeljek in sobota po 5:30.

KASPAR STATE BANK, 1900 Blue Island Ave., Chicago, Ill.